

Mål och riktlinjer för nationella minoriteter

Fastställd av regionfullmäktige
Framtagen av regionstyrelseförvaltningen
Datum 2023-02-20
Ärendenr RS 2022/688
Version [1.0]

Mål och riktlinjer för nationella minoriteter

Innehåll

1. Inledning	1
2. Målområden och tillvägagångssätt	2
2.1. Rätten till information och synliggörandet av nationella minoritetsspråk	2
2.2. Skydd av nationella minoriteters språk och kultur	2
2.3. Rätten till delaktighet och inflytande	3
3. Ansvar och uppföljning	3

1. Inledning

De nationella minoriteternas rättigheter styrs av lagstiftning. Skyddet av nationella minoriteter och av de rättigheter och friheter som tillkommer personer som tillhör dessa minoriteter utgör en integrerad del av det internationella skyddet av mänskliga rättigheter.

I regionen arbetar vi gemensamt för att Gotland är ett tryggt och inkluderande samhälle med livskvalitet för alla.

De nationella minoriteterna i Sverige är sverigefinnar, judar, romer, tornedalingar och urfolket samer. Gemensamt för minoriteterna är att de har befolkat Sverige under en lång tid och har lång historisk anknytning till landet. Tillhörigheten till en nationell minoritet baserar sig på självidentifikation och en individ kan identifiera sig med en eller flera identiteter.

Personer som tillhör nationella minoriteter i Sverige har genom historien ofta fått sina rättigheter kränkta. Många har utsatts för marginalisering, diskriminering och övergrepp i form av bland annat tvångssteriliseringar och rasbiologisk forskning.

Statliga och regionala myndigheter samt kommuner ska skydda och revitalisera de nationella minoritetsspråken och främja nationella minoriteters möjlighet att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Det finns ett särskilt fokus på barns möjligheter att utveckla en kulturell identitet och att kunna utveckla och använda det egna minoritetsspråket. Minoriteters historia är en del av svensk historia. Region Gotland har en skyldighet att informera nationella minoriteter om deras rättigheter och samråda med dessa grupper för att ge möjlighet till inflytande i frågor som berör dem. Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk trädde i kraft 1 januari 2010. Enligt den förstärkta (prop. 2017/18:199) lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska varje kommun anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. För att ge nationella minoriteter inflytande i arbetet med dessa mål och riktlinjer har synpunkter och önskemål från samråd beaktats i målsättningarna.

2. Målområden och tillvägagångssätt

I detta avsnitt presenteras Region Gotlands tre målområden och tillvägagångssätt för att arbeta med dessa målområden. Målområdena utgår från internationella och nationella konventioner och lagar om mänskliga rättigheter samt från synpunkter från nationella minoriteter i Region Gotland.

2.1. Rätten till information och synliggörandet av nationella minoritetsspråk

För att nationella minoriteter på Gotland ska vara medvetna om sina rättigheter ska informationen från regionen vara tydlig, synlig och tillgänglig. Informationen ska fokusera på nationella minoriteters rättigheter. Regionens ska identifiera personal med språkkompetens inom relevanta minoritetsspråk, främst för äldreomsorg.

- Identifiera språkkompetenser hos medarbetare inom regionen som talar minoritetsspråk.
- På regionens hemsida ska det finnas information på minoritetsspråk, samt svenska, om rättigheter, verksamhet (exempelvis minoritetsspråk som modersmål), den förstärkta minoritetslagen och om nationella minoriteters kultur.
- Den som önskar ska, om regionen har tillgång till personal med sådana språkkunskaper, få tillgång till äldreomsorg med personal som har kunskaper i finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska på vård- och omsorgsboenden samt inom hemtjänst.

2.2. Skydd av nationella minoriteters språk och kultur

Nationella minoriteter bosatta på Gotland ska kunna utveckla sin fulla potential och ha samma förutsättningar i samhället som majoritetsbefolkningen. Region Gotland ska motverka diskriminering och utsatthet av de nationella minoriteterna i alla dess verksamheter. Förskolebarn med minoritetsbakgrund skall få möjlighet till språkstöd i förskolan.

Detta ska ske genom bland annat uppmärksammande av de nationella minoriteternas språk, historia och kultur i regionens verksamheter.

En elev som tillhör någon av de nationella minoritetsgrupperna ska erbjudas modersmålsundervisning i sitt nationella minoritetsspråk. Rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk gäller från och med grundskolan till gymnasieskolan. Språket behöver inte vara elevens dagliga umgängesspråk hemma. Elever i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan måste dock ha goda kunskaper i språket för att ha rätt att läsa ett nationellt minoritetsspråk.

Regionens insatser på kulturområdet ska i första hand bygga på initiativ från de nationella minoriteters företrädare eller utformas i samspel med dessa. Regionens ansvar innebär att synliggöra, öka kunskapen och förståelsen om de nationella minoritetskulturerna och språken i majoritetssamhället.

- Uppmuntra och/eller genomföra kulturverksamheter för att synliggöra nationella minoriteters kultur och språk i samhället.
- Uppmuntra och/eller genomföra kulturverksamheter för att främja nationella minoriteters språk och kultur, med särskilt fokus på barn och unga.
- Barn och ungdomar, samt vårdnadshavare, ska uppmuntras och informeras om rätten till modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken. Erbjuds senast vid inskrivning till förskolan och därefter informerar rektor vid varje stadiövergång.
- Information om nationella minoriteters kultursatsningar ska finnas på regionens hemsida.
- Kompetensinsatser om minoritetslagstiftningen och de nationella minoriteternas rättigheter för tjänstepersoner på ledningsnivå i regionen (exempelvis APT-material för chefer).

2.3. Rätten till delaktighet och inflytande

För att stärka nationella minoriteters möjligheter till inflytande ska nationella minoriteter årligen ges möjlighet till dialog för att uttrycka vilka behov som finns för att uppfylla deras rättigheter i regionen. Regionen ska samordna dessa råd. Samråden ska vara öppna för alla nationella minoriteter. Ett särskilt deltagande bland barn och unga ska främjas och politiskt deltagande på samråden ska uppmuntras. Där så är möjligt ska jämn könsfördelning beaktas.

- Årligen genomföra ett öppet samråd för de nationella minoriteterna i frågor som berör dem.

3. Ansvar och uppföljning

- Regionstyrelsen har huvudansvaret för att regionövergripande samordna samråd samt övergripande uppföljningar av våra åtaganden.
- Regionens samråd leds av utsedd representant från regionstyrelsen, med deltagande av tjänstepersoner från berörda förvaltningar.

- Samtliga nämnder ansvarar för nationella minoriteters rättigheter inom ordinarie verksamhetsområde.
- Samtliga nämnder ansvarar för uppföljning av sitt arbete med nationella minoriteters rättigheter med utgångspunkt från mål och riktlinjerna.
- Reseersättning utgår för representanter vid samråd.